

Asia: VN/1088/2025

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om yrkesutbildning och till lagar som har samband med den (uppdragsutbildning och läsårsavgifter)

Lausunnonantajan lausunto

Det centrala innehållet i utlåtandet

-

Ert utlåtande om de ändringar som föreslås i uppdragsutbildningen för yrkesutbildning

-

Ert utlåtande om de ändringar som föreslås i uppdragsutbildningen för gymnasieutbildning

Uppdragsutbildning inom gymnasiesektorn är begränsad och gäller främst utbildning som leder till International Baccalaureate- examen. Finlands svenska lärarförbund stöder förslaget att harmonisera bestämmelser för avgifter mellan gymnasie- och yrkesutbildning. FSL stöder förslaget om ändring av 9 § 1 mom. i gymnasielagen som innebär, att utbildningsanordnaren inte får ordna uppdragsutbildning, om beställaren har för avsikt att förmedla examensstuderande så att förmedlingen av studerade är vinstdrivande affärsverksamhet.

FSL stöder de föreslagna ändringen i mom. 4 som innebär att formuleringarna i gymnasielagen motsvarar formuleringarna i lagen om grundläggande yrkesutbildning och beaktar levnadskostnaderna i studerandenas utreseland.

Ert utlåtande om läsårsavgifter inom yrkesutbildning

-

Ert utlåtande om läsårsavgifter inom gymnasieutbildning

Införandet av en läsårsavgifter för gymnasiestuderande från länder utanför EU eller EES kan ses vara motiverat utgående från de grunder som förs fram i förarbetena till lagförslaget. FSL är dock oroad över de konsekvenser det kan ha för ordnandet av gymnasieutbildning i svenskfinaland och

tillgången till gymnasieutbildning som en närservice. Finlands svenska lärarförbund anser att då man utvecklar gymnasieutbildningen ska man garantera ett täckande gymnasienätverk i Finland. Så som det framkommer av lagförslaget kommer införandet av en läsårsavgift sannolikt att drastiskt minska antalet utländska studenter och därmed hota gymnasiernas verksamhetsförutsättningar, särskilt i små gymnasier i glesbefolkade områden.

Finlands svenska lärarförbund ser att den affärsmässiga rekryteringen av studerande till gymnasierna som vuxit fram under de senaste åren kan vara etiskt problematisk. Studerandena är ofta motiverade att studera, men har ofta stora krav på att lyckas i utbildningen på grund av de investeringar deras familjer gör för att möjliggöra studierna. Samtidigt har det visat sig att studerandenas språkkunskaper ibland är bristfälliga, vilket innebär att de ofta behöver omfattande stöd och vägledning för att klara sina studier. Då geografiskt långa avstånd skiljer studerandena från sina familjer kan bristen på nätverk påverka känslan av trygghet hos studerandena.

Den nuvarande lagstiftningen har möjliggjort att vissa gymnasiers verksamhetsförutsättningar kunnat bevaras, men samtidigt har det lett till att kostnaderna för ordnandet av utbildningen, på grund av statsamdelansfinansieringen, spridits även till de kommuner som inte erbjuder gymnasieutbildning för studeranden utanför EU eller EES. Samtidigt visar prognoser på att det totala antalet studerande inom den finska gymnasieutbildningen snart kommer att drastiskt minska från dagens nivåer. Då den demografiska utvecklingen även visar på att befolkningen i glesbygden minskar anser FSL att det finns orsak att noggrant följa med hur gymnasienätverket utvecklas och trygga tillgången på gymnasieutbildning i ett närgymnasium i hela landet.

FSL stöder tanken om att läsårsavgiften grundar sig på det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildningen. Det är bra att man i förarbetet till lagen poängterar att utbildningsverksamheten inte kan vara vinstbringande affärsverksamhet. Av denna orsak är det motiverat att även kunna minska på läsårsavgiften om enhetspriset per studerande är lägre hos utbildningsanordnaren än det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildningen. Formuleringen ”minst det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildningen” ger utbildningsanordnarna möjlighet att uppbära en läsårsavgift som täcker kostnaderna för ordnandet av utbildningen för de studeranden som kommer utanför EU eller EES om kostnaderna för ordnandet av utbildningen är dyrare än det genomsnittliga priset per enhet.

FSL anser det vara viktigt att det av lagförslaget klart skulle framgå i vilken omfattning läsårsavgiften täcker kostnaderna för läromedel och övriga studiematerial och redskap samt hur deltagandet i studentexamensproven bekostas.

I förarbetena till lagen konstateras det att det i små kommuner där det förutom grundläggande utbildning också ordnas gymnasieutbildning ofta är ändamålsenligt att samma ämneslärare undervisar både i den grundläggande utbildningen och i gymnasiet. På detta sätt garanterar man lärarna ett tillräckligt antal undervisningstimmar och möjliggör ett brett utbildningsutbud för eleverna och studerandena. Det konstateras att antalet lärare som undervisar både i den grundläggande utbildningen och i gymnasiet skulle vara kring fyra procent. Enligt FSL:s uppfattning är andelen högre och FSL anser att det skulle vara viktigt att kunna se på konsekvenserna av den föreslagna lagförändringen utgående från det faktiska antalet lärare och lärartjänster som berörs. FSL vill återigen påpeka vikten av att ett lärarregister skulle införas för att kunna prognostisera behovet av lärare och kunna garantera tillgången på behöriga lärare i alla skolor i Finland.

Ert utlåtande om ändringarna i finansieringslagen

Den föreslagna ändringen av finansieringslagen för gymnasieutbildningens del är i linje med de föreslagna ändringarna av gymnasielagen. Merparten av de studeranden som kommer från länder utanför EU eller EES studerar i små gymnasier. Om antalet studeranden på grund av lagförändringen minskar i dessa gymnasier, ökar visserligen priset per enhet för gymnasieutbildningen, men samtidigt minskar det totala statsstödet som anordnaren får för sin verksamhet. De föreslagna lagändringarna kan ha betydande konsekvenser på antalet studeranden och då i förlängningen på finansieringen och utbildningsanordnarens verksamhetsförutsättningar.

Ert utlåtande om ändringen av läropliktslagen

-

Ert utlåtande om rätten att få uppgifter

-

Wikström Jan-Mikael
Finlands svenska lärarförbund FSL